

Bài 15

Ô-XTRÂY-LI-A

Tiết 1 KHÁI QUÁT VỀ Ô-XTRÂY-LI-A

I. MỤC TIÊU

Sau bài học, HS cần :

1. Kiến thức

– Xác định và trình bày được những lợi thế và khó khăn do vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên và dân cư, xã hội tạo nên cho Ô-xtrây-li-a.

– Phân tích được đặc điểm phát triển kinh tế của Ô-xtrây-li-a.

2. Kỹ năng

Phân tích được lược đồ Kinh tế, sơ đồ trang trại chăn nuôi có trong bài học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC CẦN THIẾT

– Bản đồ Địa lí tự nhiên châu Đại dương.

– Bản đồ Kinh tế chung Ô-xtrây-li-a.

– Một số ảnh về tự nhiên, dân cư, kinh tế Ô-xtrây-li-a (nếu có).

III. TRỌNG TÂM BÀI

– Thuận lợi và khó khăn của điều kiện tự nhiên, dân cư đối với phát triển kinh tế của Ô-xtrây-li-a.

– Nền kinh tế phát triển cả dịch vụ, công, nông nghiệp.

IV. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

Định hướng bài học : GV có thể bắt đầu giờ học bằng việc nêu bật triển vọng phát triển tốt đẹp quan hệ giữa Việt Nam và Ô-xtrây-li-a. Trong những năm gần đây, quan hệ giữa Việt Nam và Ô-xtrây-li-a ngày càng phát triển tốt đẹp. Tính đến cuối năm 2001 Ô-xtrây-li-a đã đầu tư gần 800 triệu USD vào Việt Nam và đứng thứ 14 trong số 60 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam. Ô-xtrây-li-a là quốc gia được nhiều học sinh, sinh viên Việt Nam lựa chọn để du học. Năm 2000 có gần 4000 học sinh, sinh viên Việt Nam du học ở Ô-xtrây-li-a. Quan hệ

thương mại song phương giữa Việt Nam và Ô-xtrây-li-a trong những năm gần đây phát triển mạnh. Xuất siêu luôn nghiêng về phía Việt Nam kể từ năm 1992 và Ô-xtrây-li-a là thị trường xuất khẩu lớn thứ ba của Việt Nam sau Nhật Bản và Hoa Kỳ. Hàng xuất khẩu của Việt Nam rất được ưa chuộng ở Ô-xtrây-li-a. Ngài đại sứ của Ô-xtrây-li-a tại Việt Nam đã phát biểu rằng : "Khi còn ở Ô-xtrây-li-a tôi khó lòng tìm mua được một đôi giày nhãn hiệu Ô-xtrây-li-a, trong khi đó giày sản xuất tại Việt Nam lại rất nhiều" (theo "Khám phá Ô-xtrây-li-a. Con đường dẫn đến thành công", NXB Chính trị Quốc gia, tr. 78).

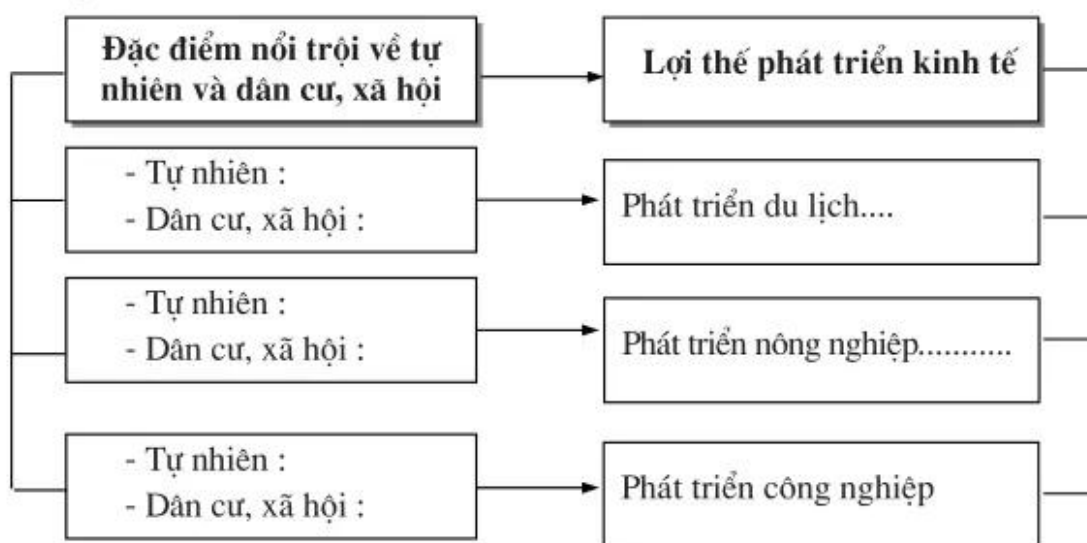
Mục I. Tự nhiên, dân cư và xã hội

Mục tiêu cơ bản của bài học là giúp cho HS xác định được các lợi thế mà điều kiện tự nhiên và dân cư, xã hội tạo ra cho sự phát triển kinh tế – xã hội của Ô-xtrây-li-a. Những lợi thế này được đề cập trong nhiều tài liệu. Tuy nhiên, do thời gian học có hạn nên cần giới hạn việc tìm hiểu các lợi thế này trong phạm vi nội dung bài học có trong SGK.

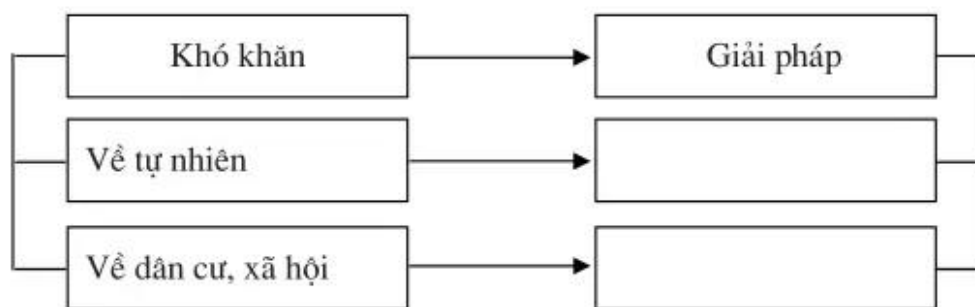
Hoạt động 1 : Tìm hiểu về tự nhiên, dân cư và xã hội

GV yêu cầu từng HS hoàn thành hai bài tập dưới đây :

Bài tập 1 : Dựa vào nội dung trong SGK, hãy hoàn thành nội dung sơ đồ sau đây để thể hiện rõ những lợi thế mà điều kiện tự nhiên và dân cư, xã hội tạo ra cho Ô-xtrây-li-a.

Bài tập 2 : Dựa vào nội dung trong SGK, hãy hoàn thành nội dung vào bảng sau đây để thể hiện rõ khó khăn mà Ô-xtrây-li-a phải đương đầu và đề xuất một vài giải pháp.

Sau khi HS hoàn thành bài tập, GV để 2 HS trình bày kết quả trước lớp. Các HS khác trong lớp sẽ tham gia đóng góp ý kiến để hoàn chỉnh nội dung sơ đồ. Kết thúc phần này, GV nên đưa ra sơ đồ với nội dung hoàn chỉnh để HS bổ sung, hoàn thiện kết quả làm việc của mình.

Mục II. Kinh tế

Mục tiêu của phần này là GV giúp HS xác định được đặc trưng kinh tế của Ô-xtrây-li-a. Đặc trưng kinh tế không chỉ liên quan đến đặc điểm khái quát chung của nền kinh tế Ô-xtrây-li-a mà còn liên quan đến đặc điểm về dịch vụ, công nghiệp, nông nghiệp.

Hoạt động 2 : Tìm hiểu về đặc trưng kinh tế của Ô-xtrây-li-a

GV tổ chức cho HS làm việc theo nhóm nhỏ theo trình tự sau đây :

– Xác định các điểm nổi bật của kinh tế : Trước hết GV yêu cầu HS dựa vào nội dung SGK xác định các điểm nổi bật của kinh tế, đặc trưng cho Ô-xtrây-li-a để phân biệt Ô-xtrây-li-a với các nước khác. Đây không phải là nhiệm vụ quá khó đối với HS. Tuy nhiên, từ rất nhiều kiến thức được trình bày trong SGK, HS phải khái quát thành một số điểm nổi bật.

Những điểm nổi bật của Ô-xtrây-li-a

1. Là nước có nền kinh tế phát triển, năng động, ổn định nhưng lại xuất khẩu nhiều khoáng sản.
2. Dịch vụ chiếm 71% GDP.
3. Công nghiệp hiện đại, trình độ cao, phát triển mạnh các ngành tin học, viễn thông, năng lượng mặt trời, hàng không, chế biến thực phẩm.
4. Nông nghiệp phát triển cao, quy mô lớn, xuất khẩu nhiều nông sản.

– GV khắc hoạ những đặc điểm cơ bản đã xác định được : Để HS ghi nhớ và nắm vững các đặc trưng thì bước tiếp theo GV cần :

a) *Giúp HS cụ thể hoá nội dung của các đặc trưng.* Nhiệm vụ của HS ở đây là phải tìm ra các bằng chứng tiêu biểu và cụ thể nhằm làm sáng tỏ đặc điểm nêu trên.

Những biểu hiện cụ thể

1. *Là nước có nền kinh tế phát triển, ổn định :*

- Có mức tăng trưởng khá cao và tỉ lệ thất nghiệp thấp.
- GDP/người đứng thứ 27 trên thế giới.
- Các ngành kinh tế tri thức đóng góp tới 50% tổng GDP.
- Môi trường đầu tư hấp dẫn các nhà đầu tư nước ngoài.

2. *Dịch vụ chiếm 71% GDP*

- Giao thông – phát triển ngành hàng không.
- Thương mại – du lịch phát triển.

3. *Công nghiệp hiện đại, phát triển mạnh các ngành tin học, viễn thông, năng lượng mặt trời, hàng không, chế biến thực phẩm và xuất khẩu nhiều khoáng sản.*

- Áp dụng mạnh mẽ công nghệ kĩ thuật cao vào các ngành mũi nhọn nêu trên.
- Công nghiệp khai thác mỏ rất phát triển, xuất khẩu hàng đầu thế giới về than đá, kim cương, xuất khẩu nhiều uranium, dầu thô, khí đốt, vàng, quặng sắt, chì, đồng, mangan.

4. *Nông nghiệp phát triển cao, quy mô lớn, xuất khẩu nhiều*

- Phát triển các trang trại quy mô lớn, trình độ kĩ thuật cao.
- Xuất khẩu nhiều nông sản : len, thịt bò, lúa mì.

Các bằng chứng nêu trên đã được trình bày trong SGK. Nhiệm vụ của HS là trao đổi, lựa chọn, xác định các chứng cứ vừa tiêu biểu lại vừa cụ thể. Do SGK không thể trình bày đầy đủ các ví dụ minh hoạ cho các đặc điểm, vì vậy, GV có thể bổ sung thêm một vài ví dụ hoặc số liệu cụ thể. Chẳng hạn, để HS hình dung rõ hơn nội dung "*phát triển các trang trại hiện đại quy mô lớn*", GV nên phân tích sơ đồ về một trang trại chăn nuôi ở Ô-xtrây-li-a (có trong SGK), mặt khác, đưa ra một số số liệu cụ thể về quy mô một trang trại trong vùng nội địa ở Ô-xtrây-li-a (xem thêm phần thông tin).

b) *Tìm ra các nét đặc trưng của Ô-xtrây-li-a.* Trong điều kiện thời gian cho phép, GV nên tiến hành hoặc tổ chức cho HS tiến hành so sánh, đối chiếu các điểm đặc trưng của Ô-xtrây-li-a với các nước công nghiệp phát triển khác mà HS đã học và tìm ra những nét tương đồng và khác biệt.

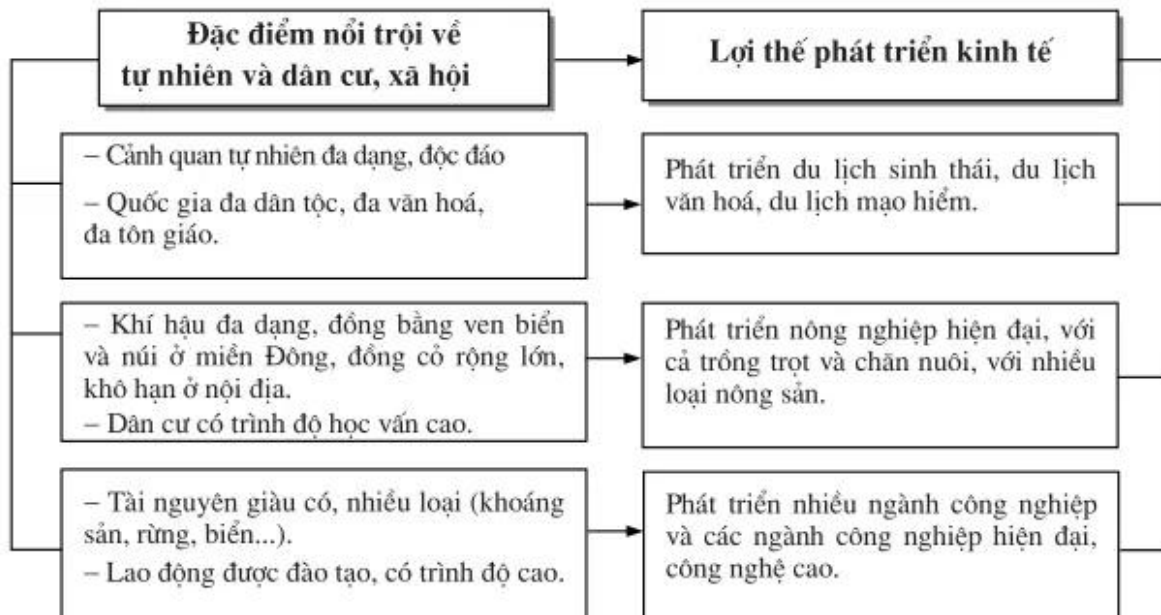
Những nét tương đồng với các nước công nghiệp phát triển	Những nét khác biệt của Ô-xtrây-li-a
<ol style="list-style-type: none"> 1. Là nước công nghiệp, nông nghiệp phát triển cao, hiện đại. 2. Lĩnh vực dịch vụ phát triển mạnh mẽ. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tốc độ tăng trưởng kinh tế cao hơn, tỉ lệ thất nghiệp thấp hơn các nước OECD khác. 2. Là nước công nghiệp hiện đại nhưng lại xuất khẩu nhiều khoáng sản. 3. Các trang trại hiện đại, có quy mô rất lớn.

GV cho HS làm việc với lược đồ (bản đồ) kinh tế Ô-xtrây-li-a để nhận xét sự phân bố của kinh tế. HS cần nêu được nhận xét khái quát : các hoạt động kinh tế và trung tâm kinh tế tập trung ở miền Đông, vùng ven biển phía đông, đông nam và tây nam Ô-xtrây-li-a. Sau đó cho HS nhận xét về phân bố công nghiệp, nông nghiệp.

V. THÔNG TIN

1. Giải đáp câu hỏi, bài tập khó trong SGK

Bài tập 1 : Dựa vào nội dung trong SGK, hãy hoàn thành nội dung sơ đồ sau đây để thể hiện rõ những lợi thế mà điều kiện tự nhiên và dân cư, xã hội tạo ra cho Ô-xtrây-li-a.

Bài tập 2 : Dựa vào nội dung trong SGK, hãy hoàn thành nội dung sơ đồ sau đây để thể hiện rõ khó khăn mà Ô-xtrây-li-a phải đương đầu và đề xuất một vài giải pháp.

2. Thông tin bổ sung

a) *Nền kinh tế phát triển năng động*

Trong những năm gần đây, kinh tế Ô-xtrây-li-a được đánh giá là "gây ấn tượng" nhất trong Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế (OECD). Trong khi nền kinh tế toàn cầu và các nước thuộc OECD khác đang cố gắng phục hồi sau cuộc khủng hoảng tài chính tiền tệ châu Á năm 1997/1998 thì nền kinh tế của Ô-xtrây-li-a liên tục tăng trưởng với nhịp độ trung bình 3,3%/năm. Năm 2003, mức tăng GDP của Ô-xtrây-li-a là khoảng 3,8% so với mức trung bình tương ứng 1,7% của OECD. Năm 2004, mức tăng trưởng GDP của Ô-xtrây-li-a là 3,0%. Năm 2002 nguồn vốn đầu tư trực tiếp (FDI) vào Ô-xtrây-li-a tăng 3 lần, trong khi tất cả các nước OECD lại giảm đi 1,7%, sản xuất của Ô-xtrây-li-a tăng 3,8%, cao hơn mức tăng trung bình tương ứng 2% của OECD.

Nguyên nhân của những thành tựu nổi bật trên đây theo ông Pê-tơ Cô-xte-lô, Chủ tịch Cục Dự trữ Liên bang và ông Ga-ri Ban-kơ, Chủ tịch Ủy ban Năng suất Ô-xtrây-li-a, là do Ô-xtrây-li-a có lực lượng lao động có tay nghề cao, cơ sở hạ tầng phát triển, quản lí có hiệu quả, hệ thống tài chính lành mạnh, nợ nước ngoài thấp, mức tăng việc làm khá, đầu tư đúng đắn, cạnh tranh và phát triển các ngành công nghệ mới và mũi nhọn như công nghệ thông tin (*Nguồn : Trích trong bài báo "Ô-xtrây-li-a : Môi trường đầu tư đầy triển vọng", Thông tin Kinh tế châu Á - Thái Bình Dương*).

b) Trang trại chăn nuôi ở vùng nội địa

Ô-xtrây-li-a có nhiều trang trại lớn nuôi cừu và gia súc ở vùng nội địa. Trang trại lớn nhất có thể trải rộng trên một diện tích đến 2.600 km² và đôi khi cách thị trấn gần nhất trên dưới 160 km. Phần lớn các trang trại ở trên vùng đất quá khô hạn không thuận lợi cho trồng trọt. Gia súc được chăn thả trong các bãi cỏ rộng lớn có hàng rào chắn. Một số bãi chăn thả có thể rộng tới 259 km². Các bãi chăn thả gia súc thường xuyên phải luân chuyển để cỏ có thời gian mọc lại.

Trong một trang trại có khoảng 60 - 70 lao động. Thông thường, một trang trại có nhà kho lớn, trạm bưu điện và các dịch vụ cần thiết khác. Những người làm dịch vụ thường làm việc ở các khu nhà cao tầng (khu nhà hành chính-quản trị), nằm ở trung tâm của trang trại. Người quản lý trang trại đưa ra những quyết định quan trọng nhất đối với trang trại và chịu trách nhiệm đối với việc thực hiện các quyết định này.

Do giao thông vận chuyển bằng đường bộ gặp khó khăn, nên một số chủ trang trại sung túc đã trang bị máy bay nhỏ để vận chuyển và đi lại. Phần lớn các trang trại tự sản xuất điện. Họ liên lạc với các trang trại khác bằng ra-đi-ô hoặc bằng điện thoại.

Vấn đề nan giải nhất đối với phần lớn các trang trại là thiếu nước. Một vài dòng suối chảy ngang qua vùng nội địa thường khô về mùa hạ. Ở vùng nội địa, nhiều tháng không hề có mưa. Vì vậy, người dân ở vùng này có cách giữ nước rất thực tế : hầu hết các mái nhà cao tầng trong trang trại được thiết kế sao cho có thể thu được nước của cả những trận mưa nhỏ. Nước mưa sau đó được dẫn đến bể chứa dùng để uống, nấu nướng và tắm giặt trong thời kì khô hạn. Nước cũng được lấy từ giếng đào sâu trong trang trại.

c) Phát triển các ngành dịch vụ

Bên cạnh việc phát triển các ngành dịch vụ viễn thông, ngành dịch vụ có giá trị và chất lượng cao như các ngành giáo dục, y tế, tài chính được chú trọng phát triển. Giáo dục là một trong những ngành dịch vụ phát triển nhanh nhất. Tỷ lệ đăng kí học lên bậc cao hơn đạt 80%, mức cao nhất trong khu vực và đứng thứ ba thế giới. Ô-xtrây-li-a trở thành thị trường lớn thứ hai trên thế giới về điện thoại di động trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Chi phí viễn thông thấp nhất trong khu vực, chẳng hạn một cuộc gọi điện thoại ở Trung Quốc đắt gấp năm lần so với ở Ô-xtrây-li-a.

d) Thương mại điện tử ở Ô-xtrây-li-a

Ở Ô-xtrây-li-a, tất cả các doanh nghiệp vừa và 84% doanh nghiệp nhỏ có sử dụng máy tính, 89% doanh nghiệp vừa và 60% doanh nghiệp nhỏ có truy cập mạng Internet ; 35% trong tổng số doanh nghiệp hiện diện trên mạng Internet, một tỉ lệ cao hơn nhiều so với ở châu Âu (hiện Anh có tỉ lệ lớn nhất là 25% các doanh nghiệp trực tuyến). Các giao dịch B2B (sử dụng máy tính và Internet từ doanh nghiệp đến doanh nghiệp và doanh nghiệp đến người tiêu dùng) đóng góp bình quân 0,2% cho sự phát triển kinh tế Ô-xtrây-li-a hàng năm.